

HANDLAGGARE

Lars Ekberg

PROJEKT BETECKNING

INOM

1989-03-12

ERT DATUM

1988-12-06

DOSSIERNUMMER

B 519-3206/88

ER BETECKNING

258.1988

19

Överföring av automatiskt brandlarm via vaktbolag

I brev har ni ställt frågor som behandlar den kommunala räddningstjänstens skyldigheter att göra uttryckningar efter indikationer om larmande automatisk brandlarm anläggning förmedlat av vaktbolag.

Begreppet räddningstjänst är i räddningstjänstlagen (1986:1102) definierat som en verksamhet. Verksamheten består av skadehinderande och skadebegränsande åtgärder som ska vidtas vid olyckshändelser och överhängande fara för olycks händelser. Lagens syfte är inte att befria den enskilde från ansvar och kostnader för ingripande vid olyckshändelser och att i stället föra över kostnader och ansvar till samhället. Syftet är istället att samhället ska hålla en organisation som kan gripa in när den enskilde inte själv eller med anlitan av någon annan kan bemästra en olyckssituation. Samhället skall ingripa när det framstår som rimligt att samhället svarar för de åtgärder som behövs för att avvärja eller begränsa skada. Räddningstjänsten ska inte förlora i effektivitet på grund av att räddningsorganen överhoppas med framställningar om hjälp i bagatellartade situationer. Skyldighet för stat eller kommun att ingripa föreligger endast om det med hänsyn till behovet av ett snabbt ingripande, det hotade intressets vikt, kostnaderna för insatsen och omständigheterna i övrigt är påkallat att så sker. Var och en av dessa förutsättningar måste föreligga för att staten eller kommunen skall vara skyldig att ingripa. (Se 2§ räddningstjänstlagen (1986:1102) och prop 1985/86:170 sid 62f).

Enligt Räddningsverkets uppfattning måste ovanstående förutsättningar utgöra grund då de av er ställda frågorna ska belysas. Det är möjligt att en djupare analys av problemet blir nödvändig att genomföra med hänsyn till framtida utveckling. Detta bör då ske av Räddningsverket.

Automatiska brandlarm installeras vanligen efter villkor från försäkringsgivaren eller efter krav från myndighet, t ex i samband med bygglov eller brandsyn. För dessa anläggningar finns vanligen ett villkor att larm automatiskt ska överföras till räddningskår. Överföring sker normalt till SOS-central och/eller kommunal larmcentral. För dessa anläggningar finns möjlighet att ställa krav avseende den tekniska statusen för såväl larmanläggning som överföringsutrustning.

Möjligheten att påverka den tekniska statusen kan vara sämre när det gäller anläggningar som tillkommit på frivilligt initiativ från anläggningsägare. Fortsättningsvis är det sådana anläggningar som avses här.

Försäkringsbranchens Serviceaktiebolags (FSAB) har utarbetat tekniska krav på försäkrings- och myndighetsanläggningar (de s.k. RUS-reglerna). Reglerna är vad som finns att tillgå i nuläget. I en framtid kan man möjligen spekulera i om utvecklingen går dit hän att reglerna ersätts av standards eller myndighetsregler.

Utförande enligt de nu tillämpade RUS-reglerna garanterar en viss tekniska standard och bidrar till att antalet s k onödiga larm kan hållas på en låg nivå vilket är utomordentligt viktigt.

När det gäller frivilliga anläggningar kan kvalitativa krav endast ställas i samband med en inkoppling till en larmcentral. För att förebygga onödiga larm bör inkoppling medges endast om anläggningen uppfyller RUS-regler i tillämpliga delar.

Era frågor grundar sig på att en del företag inte vill ansluta larmen till den kommunala räddningstjänsten utan väljer en enklare form av överföringsutrustning än den som anges i RUS-reglerna. Överföringen sker sedan till t ex ett vaktbolag varifrån man ringer upp en larmcentral och meddelar att man fått in ett automatiskt brandlarm.

Fråga 1. Skall räddningstjänsten rycka ut på en "teknisk indikering" (brandlarm) som förmedlas av ett vaktbolag ?

Om räddningskåren skall rycka ut på det som Ni kallar indikering är en svår avvägningsfråga som ytterst måste bedömas från fall till fall. Hänsyn måste tas till objektets karaktär, larmanläggningens tekniska status och flera liknande frågor.

Hänsyn måste även tas till att den kommunala räddningstjänsten har ansvaret för räddningstjänsten i kommunen, dvs att beredskapen för övriga delar av kommunen inte eftersätts i och med uttryckningen.

Är larmanläggningen av så låg kvalitet att sannolikheten för "ett onödigt larm" är mycket hög bör räddningstjänsten kunna meddela vaktbolaget att den inte rycker ut med endast en teknisk indikering som grund då man enligt Räddningsverkets uppfattning kan ifrågasätta om uttryckningen kan anses ske till räddningstjänst enligt de förutsättningar som finns i räddningstjänstlagen. Det är lämpligt att anläggningsägaren och vaktbolaget informerats om räddningstjänstens ställningstagande i ett tidigare skede. Ett avtal bör lämpligen kunna upprättas i vilket anläggningens tekniska status och övriga villkor regleras.

Larmlagen (1983:1097) är inte tillämplig i sammanhanget. En jämförelse med bestämmelserna i dess 17§ kan dock göras:

Vid bedömningen av om en uttryckning skall göras eller annan åtgärd skall vidtas med anledning av ett larm bör polismyndigheten, om åtgärden skulle leda till att andra uppgifter eftersätts, beakta om anläggningen tidigare i stor omfattning har föranlett onödiga insatser från polisens sida.

Fråga 2. Bör eller skall vaktbolaget undersöka orsaken till larmet innan de "får" larma 90 000 ?

Om räddningstjänsten med hänsyn till bl a larmanläggningens tekniska status, har informerat vaktbolaget och anläggningens ägare att man inte rycker ut endast med en teknisk indikering som grund måste orsaken till larmet undersökas av någon annan.

Vaktbolaget kan ha åtagit sig uppgiften.

Fråga 3. Om larmet orsakas av annat än brand eller av slarv/bristande underhåll - kan då vaktbolaget ställas till ansvar för falsk alarmering?

Straffansvar kan idag enbart utdömas med stöd av 16 kap. 15 § brottsbalken:

Den som genom oriktig uppgift att det

föreligger fara för en eller flera människors liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av egendom föranleder onödig säkerhetsåtgärd, dömes för falskt larm till böter eller fängelse i högst två år.

Den som genom missbruk av larm, nödsignal eller annan liknande anordning föranleder onödig utryckning av polis, räddningskår, ambulans, militär, sjöräddning eller annat organ för allmän bevakning dömes för missbruk av larmanordning till böter.

Såväl "falskt larm" som "missbruk av larmanordning" kräver dock uppsåt och något uppsåt kan knappast påvisas i nu aktuella fall. Om någon dömes för falskt larm eller missbruk av larmanordning kan även skadeståndsanspråk riktas mot honom.

I ett avtal med vaktbolaget eller anläggningens ägare (eventuellt med båda) kan frågan om ersättning med faktiska kostnader för utryckning som orsakas av bristande underhåll eller slarv regleras. Utan avtal torde det vara svårt att få någon ersättning.

Fråga 4. Vilka rättsliga möjligheter finnes att komma tillrätta med detta problem ?

Några andra rättsliga möjligheter än avtal torde idag inte finnas. Problemet torde enbart kunna lösas med gott samarbete med anläggningens ägare/vaktbolaget och räddningstjänsten.

Om räddningstjänsten inte påbörjar en räddningstjänstinsats när uppenbart behov av detta föreligger kan däremot skadeståndsanspråk komma att riktas mot kommunen efter en verklig brand. Det är dock osäkert om sådana anspråk kommer att vinna gehör vid en rättslig prövning.

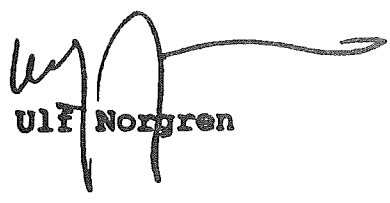
Räddningsverket vill avsluta med att poängtera att verkets uppfattning är att de anläggningar som övererförs på så sätt att de automatiskt larmar ut en räddningkår bör vara av en hög teknisk kvalitet. Den kvalitén kan få uppnås om installationerna är i nivå med RUS-reglerna.

Att kvalitén på anläggningarna är hög är enligt verkets uppfattning det första steget som kan tas för att få ner antalet onödiga larm och därmed bibehålla en hög trovärdighet för larmanläggningar.

Ett onödigt larm innebär också att räddningstjänsten utsätter sig och andra för onödiga risker främst på väg till anläggningen då vanligtvis fri väg påkallas.

En utryckning orsakad av ett onödigt larm innebär också att beredskapen för annan räddningstjänst tillfälligt eftersätts vilket är ett starkt skäl till att antalet onödiga larm måste hållas på en låg nivå.

Befolkningsskyddsavdelningen
Enheten för förebyggande brand

Ulf Norrgren

Lars Ekberg